

TALOUSPOLIITTISIA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Epäonnistuneella suhdannepolitiikalla voidaan tarvella kasvupolitiikka

Talouspolitiikan arvioinnissa on tärkeää erottaa toisistaan lyhyen aikavälin suhdannepolitiikka ja pitkän aikavälin kasvupolitiikka. Koska Suomi on euroaluetta ja sen rahapolitiikasta vastaa Euroopan keskuspankki, finanssipolitiikan rooli suhdannepolitiikassa korostuu.

Suhdannepolitiikka on Suomelle haasteellista kahdesta syystä. Ensiksi, Suomen talouden suhdannetilanne on vaikeampi kuin euroalueella keskimäärin, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että kuluttajahintojen kasvu on Suomessa selvästi euroaluetta hitaampaa. Toiseksi, Suomen mahdollisuuksia korjata Suomen suhdannetilanteen näkökulmasta liian kireätä rahapolitiikkaa vastaavasti keveämmällä finanssipolitiikalla rajoittaa julkisen talouden korkeahko velkaantumisen taso ja nopea velkaantumismuutos.

Talouden asiantuntijoiden keskuudessa on kohtuullisen suuri yksimielisyys siitä, että Suomen julkinen talous kaipaa korjaustoimia. Jonkin verran näkemuseroja on kolmesta asiasta. Ensiksi, kuinka suuria sopeutustoimia tarvitaan tässä vaiheessa? Toiseksi, miten sopeutustoimet tulisi jaksottaa lähivuosina? Kolmanneksi, mikä pitäisi olla sopeutustoimien rakenne eli kuinka paljon olisi syytä leikata menoja ja kuinka paljon nostaa veroja sekä erilaisia maksuja. Tähän kuuluu myös valinnat siitä, miten sopeutustoimet kohdistetaan eri kotitalouksiin ja yrityksiin.

Kuva: Laura Oja.

Jälkimmäinen kysymys on merkittävältä osin poliittinen. Tosin näissäkin valinnoissa on syytä kiinnittää huomiota myös siihen, mitä tutkimustieto sanoo erilaisen verojen vaikutuksesta talouden kehitykseen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä sekä siihen, millaisia hyvinvointivaihtuksia erilaisilla menoleikkauksilla on erilaisiin kotitalouksiin, ja mitkä ovat niiden pitkäaikaiset taloudelliset vaikutukset.

Seuraavaksi keskitytään kahteen ensimmäiseen kysymykseen. Julkisen talouden sopeutustarpeen suuruuden näkökulmasta on olennaista, millaista tulevien vuosien talouskasvu on. Synkkää näkymää lupaa ennuste, että työikäisen väestön määrä vähenee voimakkaasti tulevina vuosina eikä maahanmuutto ole riittävää tilanteen korjaamiseksi. Toiveikkausta puolestaan lisää huomio, että Suomen yrityssektorin tuottavuuteen on viime vuosien vajoaman vuoksi syntynyt niin sanottua kiinnikuromisvaraa. Jos yrityssektorilla käynnissä olevat rakennemuutokset alkavat tuottaa seuraavina vuosina tulosta ja yrityssektori pystyy hyödyntämään kiinnikurontavaraa, voi tuleva talouskasvu olla merkittävästi vahvempaa kuin edellisten vuosien kasvu. Tämä voisi merkittävästi helpottaa myös julkisen talouden korjaamista tulevina vuosina. Kotimaisen kysynnän heikkeneminen voi viivästyttää ja heikentää kiinnikurontaa ja kasvua tulevinakin vuosina.

Talouden suhdannekuopasta on tullut syvempi ja pidempi kuin ennustelaitokset ovat aikaisemmin ennakoineet. Tämä tarkoittaa, että leikkaustoimet ja veronkiristykset saattavat ajoittua suhdannepoliittisesti liian aikaisin. Siksi ne saattavat pitkittää ja syventää suhdannekuoppaa. Eräs haitta on se, että tyypillisesti laskusuhdanteessa yritykset vähentävät investointejaan aineetomaan pääomaan. Tämä puolestaan hidastaa tulevien vuosien tuottavuuskasvua, mikä heikentää myös julki-

sen talouden rakenteellista alijäämää. Tässä suhteessa myönteisenä hallituksen ratkaisuna voidaan pitää sitä, että se pyrkii lisäämään yritysten kannusteita panostaa tutkimus- ja kehitystoimintaan.

Suomen työmarkkinat ovat toimineet mainettaan selvästi paremmin sekä talouden lyhyen että pitkän aikavälin kehityksen kannalta. Silloin kun kansantalouden työllisyys ja kustannuskilpailu ovat heikentyneet, palkkakehitys on maltillistunut muuttuneeseen tilanteeseen. Tämän lisäksi monissa yrityksissä on kyetty sopimaan toiminnan kehittämistä. Tästä kertoo se, että yrityksissä on innovoitu ja organisoitu työtä kansainvälisesti vertaillen intensiivisesti. Onnistumiset pitäisi näkyä ennen pitkään kansantalouden tuottavuuden vahventuneena kasvuna.

On kuitenkin epäselvää, miten hallituksen esittämät työmarkkinoihin kohdistuvat erilaiset politiikkatoimet lopulta vaikuttavat työmarkkinoiden kykyyn sopeutua talouden tuleviin suhdannekäänteisiin sekä luoda edellytyksiä tuottavuutta vahvistaviin toimiin työpaikoilla. Pahimmillaan sopimustoiminnan häiriintyminen voi nakertaa työmarkkinoiden sopeutumiskykyä lyhyellä aikavälillä sekä tuottavuuskasvun edellytyksiä pitkällä aikavälillä.

MIKA MALIRANTA
johtaja

